

La producció i avaluació científica en Biblioteconomia i Documentació a Catalunya

Llorenç Arguimbau Vivó, coordinador de l'Observatori de la Recerca de l'Institut d'Estudis Catalans (OR-IEC) [llarguimbau@iec.cat] i professor associat de l'Àrea de Documentació de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) [llorenç.arguimbau@uab.cat].

En el marc de la Societat de la Informació, l'àmbit d'actuació de la Biblioteconomia i Documentació (BiD) s'ha ampliat de forma considerable, abastant des de camps més tradicionals (biblioteques escolars i públiques, centres documentals, etc.) fins a les darreres aplicacions (bases de dades, gestió del coneixement, biblioteques digitals, vigilància tecnològica, organització de continguts web, mitjans de comunicació, estudis bibliomètrics, etc.)

En l'ensenyament superior, l'àrea de coneixement de Biblioteconomia i Documentació es caracteritza per les seves reduïdes dimensions. En el curs 2007-2008, representava un 0,6% del Personal Docent i Investigador (PDI) de les universitats públiques catalanes i estava present a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat de Barcelona (UB), Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i Universitat Pompeu Fabra (UPF). En relació a Espanya, Catalunya representava el 23,4% del PDI estatal.

BiD i la recerca científica

Qualsevol recerca científica s'ha de fonamentar en una sòlida base documental. A partir d'un coneixement aprofundit de les fonts d'informació disponibles, els bibliotecaris i documentalistes donen suport directament a l'activitat científica i tècnica a través de biblioteques, centres d'informació especialitzada, bases de dades, etc. A més, una eficaç gestió interna de la informació en els propis agents científics permet impulsar un cercle virtuós, tot augmentant la generació i l'impacte dels resultats i, d'aquesta manera, poder accedir a una major quantitat de recursos competitius. Per un altre costat, el coneixement precís, actualitzat i complet de la informació i documentació científica i tecnològica possibilita l'elaboració i gestió de polítiques profitoses, així com l'oportunitat en la presa de decisions

Cal reivindicar el rol de la BiD en l'avaluació científica, amb aplicacions a diversos nivells d'usuaris: polítics i tècnics (suport al disseny i seguiment de convocatòries); experts avaluadors (establiment d'un marc de referència); i, per últim, científics avaluats (recollida prèvia d'informació, selecció de les publicacions més adients per enviar els resultats obtinguts i, finalment, mesurament de l'impacte obtingut).

Difusió i visibilitat

Fer ciència també consisteix en comunicar els resultats mitjançant documents públics i estandarditzats. Per tant, qualsevol treball ha de buscar la màxima difusió i visibilitat entre la comunitat científica. En aquest sentit, l'àrea de BiD ofereix un bon marc de referència teòric i pràctic. A tall d'exemple, es poden destacar els dipòsits digitals d'accés obert (*Open Access*) a la producció científica (*E-LIS: E-prints in Library and Information Science* [<http://eprints.rclis.org>] és una iniciativa internacional en el camp de la BiD) o la interconnexió i combinació sinèrgica de sistemes d'informació (el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya –CBUC– [<http://www.cbuc.cat>] desenvolupa una important tasca en aquesta línia de treball).

La producció científica en BiD

A continuació, es tracten de forma sintètica algunes dels principals característiques de la producció científica actual en l'àrea de BiD a Catalunya.

En el marc del *V Plan Nacional I+D+I (2004-2007)*, s'han concedit 8 projectes de recerca competitius de caràcter triennal a investigadors catalans de l'àrea. Pel que fa al *Pla de Recerca i Innovació de Catalunya*, en la darrera convocatòria de "Grups de Recerca de la Generalitat de Catalunya reconeguts finançats 2009-2013", s'han atorgat 4 grups de BiD sobre els 1.274 totals.

En relació a la publicació d'articles científics, es detecta una lleugera tendència cap a la internacionalització, amb la (encara) incipient publicació en revistes indexades a les principals bases de dades internacionals utilitzades com a índexs de citacions: *Web of Science* (Thomson Reuters) i *Scopus* (Elsevier). Dues revistes espanyoles hi estan representades: *El profesional de la información* (ISSN 1386-6710) i la *Revista Española de Documentación Científica* (ISSN 0210-0614). A la vegada, el dipòsit digital *E-LIS* emmagatzema 10.199 documents, dels quals 2.190 procedeixen de l'Estat espanyol, amb una aportació considerable de Catalunya.

Dues publicacions en sèrie catalanes (*Item: revista de biblioteconomia i documentació* –ISSN 0214-0349– i *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació* –1575-5886–) estan presents entre les 10 publicacions estatals de BiD amb major impacte segons diferents bases de dades per a l'avaluació de revistes científiques de l'àmbit de les ciències socials i humanes:

- *IN-RECS: Índice de impacto de las Revistas Españolas de Ciencias Sociales* [<http://ec3.ugr.es/in-recs>].
- *MIAR: Matriu d'Informació per a l'Avaluació de Revistes* [<http://miar.ub.es>].
- *RESH: Revistas Españolas de Ciencias Sociales y Humanas* [<http://resh.cindoc.csic.es>].

En relació als llibres i capítols de llibres, a banda de diferents monografies d'homenatge i miscel·lànies, destaquen dues editorials espanyoles amb col·leccions

especialitzades en BiD: Síntesis (*Ciencias de la información. Biblioteconomía y documentación*) i Trea (*Biblioteconomía y administración cultural*).

En l'àmbit dels congressos, cal esmentar algunes de les trobades científiques totalment consolidades on els professionals i investigadors en BiD de Catalunya hi participen:

- *Jornadas Españolas de Documentación* (organització: Federación Española de Sociedades de Archivística, Biblioteconomía y Museística, FESABID [<http://www.fesabid.org>]).
- *Jornades Catalanes d'Informació i Documentació* (organització: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, COBDC [<http://www.cobdc.org>]).
- *Jornadas de Bibliotecas Infantiles, Juveniles y Escolares* (organització: Fundación Germán Sánchez Ruipérez [<http://www.fundaciongsr.es>]).
- *Jornadas Nacionales de Información y Documentación en Ciencias de la Salud* ([<http://www.jornadasbibliosaud.net>]).
- *Ibersid: Encuentros Internacionales sobre Sistemas de Información y Documentación* (Universidad de Zaragoza, UZ [<http://ibersid.org>]).
- *World Library and Information Congress: IFLA General Conference and Assembly* (*International Federation of Library Associations*, IFLA [<http://www.ifla.org>]).

Finalment, l'àrea de BiD a Catalunya presenta, en els darrers 5 cursos, una mitjana de 2-3 tesis doctorals lligides per curs.

Consideracions finals

L'avaluació de la recerca desenvolupada en BiD a Catalunya ha de tenir en compte el caràcter transversal de l'àrea i la inexistència actual d'una massa crítica prou considerable. De tota manera, es tracta d'un àmbit científic amb bones perspectives de futur en relació al volum i qualitat de les investigacions a desenvolupar. A més, cal reivindicar el paper que l'àrea de coneixement pot jugar tant en la difusió com en l'avaluació científica.